

ESTRADA JAZ VOKAL IJROCHILIGI: MUAMMOLAR, YECHIM VA IZLANISHLAR

Fazel Nahida Hisrov qizi

O'zbekiston davlat konservatoriyasi huzuridagi Botir Zokirov nomidagi
Milliy estrada san'ati instituti

"Estrada ijrochiligi pedagoglar tayyorlash" kafedrasini o'qituvchisi
<https://www.doi.org/10.5281/zenodo.7905740>

ARTICLE INFO

Received: 27th April 2023

Accepted: 05th May 2023

Online: 06th May 2023

KEY WORDS

*Estrada-jaz, improvizatsiya,
vokal, ansambl, ovoz, terminlar,
ovoz texnikasi.*

ABSTRACT

Mazkur maqolada Estrada jaz vokal ijrochiligi muammolariga bag'ishlangan. Jaz vokal stilistikasining o'ziga xos xususiyatlari, Estrada jaz vokal maktabining kamchiliklari tahlil qilinadi.

Musiqiy xilma-xillik insonga tez ta'sir qiladigan hissiy tuyg'ularni faol rivojlantirish vositasidir. Ma'lumki, musiqa bilan tanishish orqali, musiqadan bir umr zavq olish mumkin. Umuman olganda, musiqa inson ruhiyatining ajralmas qismidir. Musiqa madaniy hayotimizda keng o'rin egallagan, inson shaxsining kamol topishida muhim o'rin tutadigan san'at turidir.

Musiqada Jaz janri atrofida go'zal narsalarni to'g'ri idrok etish va qadrlashga o'rgatadi. Musiqa insonni yuksak did bilan qurollantiradi, uning ruhiy dunyoqarashini shakllantiradi. Bu tizim inson tuyg'ulariga kuchli ta'sir ko'rsatish imkoniyatiga ega bo'lib, o'quvchilarni nafosat va axloqiy tarbiya olamiga olib kirishning muhim vositasi hisoblanadi.

Estrada-jaz vokal asarlari "jaz" ifodasining eng muhim vositalaridan biridir. Dastlab, jazda inson ovozi ishtiroki biroz g'ayritabiiy hodisa edi, chunki erkin improvizatsiya o'rniga ijodkor faqat namunaviy matnga ega edi.

Estrada-jaz vokalinig o'ziga xos xususiyatlari bor - bu, birinchi navbatda, qo'shiq kuyining oddiy taqdimoti haqida gap ketganda ham, Jaz ijrochisi unga o'ziga xos ovoz olib kiradi va estrada-jaz vokal improvizatsiyasi (sket) klassik vokalizatsiyadan ko'ra musiqiy asbobga xos bo'lgan frazeologiyaga asoslangan.

Jazning o'ziga xos xonandalik xususiyatlari bor, ular jazning umumiy evolyutsiyasiga ko'ra asta-sekin o'zgarib bordi. Jaz ijrosi xonandaning individual musiqiy qobiliyatlari bilan belgilanadi. Bularga estrada jaz vokal ijro etish uslubi, o'ziga xos vokal tembri va tonal xususiyatlari kiradi.

Tarixiy jihatdan Jaz vokal ijrochiliginig o'ziga xos xususiyati, asosan, uning blyuz bilan aloqasi bilan belgilanadi. Shuning uchun u glissando, falsetto, sving, burun bo'shliqi tovushlari, pichirlash va boshqa tashqi tovush effektlaridan foydalanishda namoyon bo'ladigan an'anaviy Yevropa texnikasiga nisbatan ekspressivlik vositalarining kengayishi bilan tavsiflanadi.

Yurtimizda estrada jaz vokal ijro masalasi bugungi kunda juda muammoli bo'lib qolmoqda. Agar ba'zi xonandalar Jaz intonatsiyasi va iboralarini mohirona o'zlashtirsalar,

ma'lum bir uslub doirasida munosib ravishda improvizatsiya qilsalar, mukammal ma'lumotlarga ega bo'lsalar, unda did, ijodkorlik yoki ingliz tilida muammo yuzaga kelishi mumkin.

Estrada jaz xonandalari so'zlarga maksimal darajada e'tibor berishlari juda muhimdir. Ba'zida ingliz tilidagi Amerika matnlarini talqin qilish uchun ushbu tilda so'zlashuvchilar bilan bir necha yil davomida muloqot qilish yoki hech bo'lmaganda har bir matn bilan uni erkin tushunadigan va talqin qiladigan tarzda ishlashi kerak, ya'ni semantik mazmunini tartibga solish kerak.

.Ma'lumki bugungi kunda eng jiddiy muammolardan biri bu estrada-jaz vokal o'qituvchilarining yetishmasligi. Estrada-jaz vokal maktabi hali mukammal darajada shakllanmagan. Shuningdek, ta'lim muassasalarida estrada-jaz vokalini o'qitishda ishning texnik tomoniga katta e'tibor qaratilmoqda. Iboralar demontaj qilinadi, ohang va vibratoga qadar hamma narsa ko'chiriladi - umuman olganda, biz faqat texnika haqida gapiramiz. Ammo o'z uslubingizni rivojlantirish nafaqat texnika, balki ma'lum bir shaxsiy darajaga erishish, xonandaning individual ijrochi sifatida yangi bosqichga o'tish masalasidir.

Estrada-jaz xonandalarini tayyorlashda turli janr va uslubdagi asarlarni o'z ichiga olishi kerak bo'lgan repertuarni tanlashga katta ahamiyat berish kerak. Maqolada keltirilgan muammolarni hal qilish mahoratli xonandalarni tayyorlashning kalitidir.

Estrada-jaz vokal ijrochiligi birinchi navbatda, mukammal ritm va uyg'unlik tuyg'usini, shuningdek, ovozning harakatchanligini anglatadi. Jaz qo'shig'ida siz asarning shaklini his qilishingiz, ohangdor mavzu haqidagi tushunchangizni taqdim eta olishingiz, uni o'zgartirishingiz kerak. Zamonaviy sahnada ko'pincha estrada va jaz ijrolari bir-biri bilan chambarchas bog'liq, chunki jaz musiqasi elementlari ko'pincha pop musiqasiga kiritiladi. Jaz vokal ijrochisi katta diapazonga ega kuchli ovozga, yaxshi rivojlangan melodik va garmonik eshitish qobiliyatiga ega bo'lishi kerak.

Estrada xonandasining ijro faoliyati (vokal) quyidagi umumiy xarakterli xususiyatlar bilan ajralib turadi:

- Xonanda nafaqat sub'ekt, balki uning faoliyati ob'ekti, ya'ni kompozitor va tinglovchilar o'rtasida vositachi sifatida ham ishlaydi;
- ijro doimiy rivojlanish va takomillashtirishga intiladi;
- ijro jarayonida xonanda sahnaga qiziqish, tomoshabinga bo'lgan muhabbat, sahnadan ijrochilik faoliyati orqali tomoshabinlarga ta'sir o'tkazish istagini namoyon etadi.
- ijro etishning asosiy maqsadi maksimal badiiy va texnik natijaga erishish, mahorat, yuqori badiiylikni namoyon etishdir;
- ijrochilik musiqiy va badiiy qadriyatlarning vokalga xos ijodiy turlarini, vokal asarini talqin qilish standartlarini yaratish bilan tavsiflanadi;
- ijro xonandalar va sozandalar o'rtasidagi ma'lum shaxslararo va kasbiy munosabatlarni yaratishning o'ziga xos shakli, shuningdek tinglovchilarni idrok etish shakllaridan biridir;
- Xonandani ijro paytida qamrab oladigan maxsus holat ijodiy ilhomni shakllantirishga yordam beradi, bu o'ziga xos yuqori kuchlanish va hissiyotlarning kuchayishi fenomenidir.

Jazz san'ati o'z rivojlanishining muhim tarixini boshdan kechirgan va bugungi kunda, XX asrda bo'lgani kabi buyuk ijrochilarning sa'y-harakatlari bilan qayta tiklanmoqda.

Ta'kidlash joizki, har bir inson va jamiyatning ma'naviy olamiga ana shunday qarash, insonni ongli hayotga, kamolotga chorlovchi mana shunday noyob kuch-qudrat manbaining hayotimizdagi o'rni va ahamiyatini chuqur va har tomonlama tahlil qilish, muhim haqiqatni, yuksak ma'naviyat yengilmas kuch ekanligini anglatadi.

Eng muhimi, bugungi kunda yosh avlodimizni yuksak ma'naviyat ruhida kamol toptirishda musiqa san'ati boshqa san'at turlariga qaraganda ko'proq va kuchli ta'sir ko'rsatmoqda. Yoshlar qalbini o'ziga tortadigan estrada-jaz san'atining ahamiyatini barchamiz yaxshi tushunamiz.

References:

1. Mirziyoev Sh.M. We will build our great future together with our brave and noble people. - T.: "Uzbekistan", 2017. - 488 p.
2. Avdeeva L. From the history of Uzbek national dance // Gafur Gulom Publishing House of Literature and Art. - Tashkent, 2014. - B
3. "Jazz Origins in New Orleans – New Orleans Jazz National Historical Park". National Park Service.
4. Backing vocals (English backing vocal - lit. singing in the background), or vocals - a song performance that accompanies the main vocal part.
5. Mokhonko A. In Jaz standards // Left Bank. - 2003. - March 27.
6. Romanova L.V. School of pop vocal / Vocal art → Pop and Jaz vocals [Text]. Tutorial. St. Petersburg: "Lan", 2007. - 40 p.
7. Vintage (Eng. Vintage) Currently, the style is one of the most popular. The use of vintage style suggests scope for imagination.
8. Seth Riggs Sing Like a Star [Text]. Part 2 (of 2) / Vocal art → Pop and Jaz vocals. SPb.: "Peter". 2007. – 120 p.